

SXEDIO.735

1.2.1964: ENTEINONTAI OI TOYRKIKEΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΑΡΧΙΕΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ (Επίσημα ανακοινωθέντα και δημοσιεύματα από **1.2.1963-7.2.1964**).

Τον Φεβρουάριο του **1964** οι Τούρκοι ενέτειναν τη μεταφορά ομοφύλων τους σε προκαθορισμένα χωριά μετατρέποντάς τους σε εκούσιους πρόσφυγες.

Ταυτόχρονα συνέχισαν τις προκλήσεις σε ολόκληρη την Κύπρο.

Τα επίσημα ανακοινωθέντα που κατέγραφαν τα γεγονότα από την **1η** Φεβρουαρίου μέχρι τις **7** του ίδιου μήνα ως και δημοσιεύματα εφημερίδων έχουν ως εξής:

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964

(Επίσημα ανακοινωθέντα)

- Υπό Τούρκων επαναστατών έχει ανεγερθή εν πολυβολείον έξωθι του χωρίου Κοφίνου, επί της οδού Λεμεσού-Λευκωσίας και έτερα δύο επί εκάστης πλευράς της οδού Λάρνακος- Κοφίνου. Διά την ανέγερσιν των πολυβολείων εχρησιμοποιήθησαν σάκκοι περιέχοντες άμμον.

- Περί την **7ην** μ.μ. της χθες πεντήκοντα περίπου τούρκοι εξηναγκάσθησαν υπό Τούρκων τρομοκρατών να μετοικήσουν εκ Περιστερώνας εις Κοφίνου. Αγκολέμι και Εληάν.

- Κατέφυγε σήμερα την πρωϊαν εκ της τουρκικής συνοικίας της Λευκωσίας εις την ελληνικήν, ο εκ Πάφου και νυν εις Ομορφίταν Κιαμήλ Οσμάν, ιδιοκτήτης δύο φορηγών αυτοκινήτων και προστάτης πολυμελούς οικογενείας. Κακοποιηθείς δις υπό των Τούρκων στασιαστών και υποστάς ομού μετά της οικογενείας του πλείστας όσας κακουχίας, ο Κιαμήλ επέβη την πρωϊαν της σήμερα του ετέρου των φορηγών αυτοκινήτων του και αψηφήσας πάντα κίνδυνον, διέφυγεν εις Ελληνικήν συνοικίαν, ζητήσας την υποστήριξιν και συμπαράστασιν των ελλήνων

φίλων του. Ο Οσμάν κατήγγειλεν εις την Αστυνομίαν τα όσα υπέστη ως και το γεγονός ότι το έτερον των αυτοκινήτων του εχρησιμοποιείτο υπό των στασιαστών διά την μεταφοράν "προσφύγων" εκ Περιστερώνας. Παρακλήσει του ιδίου η Αστυνομία προέβη εις τας δεούσας ενεργείας και το αυτοκίνητον τελικώς κατεσχέθη και επεστράφη εις τον ιδιοκτήτην του.

2 ΦΕΒΡΟΥΡΙΟΥ 1964 :

(Επίσημα ανακοινωθέντα)

- Απαντες οι εβδομήκοντα πέντε Τούρκοι κάτοικοι του χωρίου Αργάκι, της επαρχίας Λευκωσίας, ηρνήθησαν να εγκαταλείψουν το χωρίον των, όταν εκλήθησαν να πράξουν ούτω υπό Τούρκων φανατικών, οίτινες μετέβησαν εις το χωρίον επιβαίνοντες πέντε φορηγών αυτοκινήτων. Οι Τούρκοι φανατικοί ανεχώρησαν άπρακτοι.

- Δύο Τούρκοι τρομοκράται επυροβόλησαν το απόγευμα της σήμερον εναντίον δύο Ελλήνων χωρικών εις Πάφον, τραυματίσαντες τον ένα εξ αυτών εις τον βραχίονα. το επεισόδιον έλαβε χώραν καθ' ον χρόνον ο Χαράλαμπος Θεοδώρου ηλικίας **46** ετών, εκ Περιστερώνας Πάφου, ευρίσκετο εις το αγρόν του, εις την τοποθεσίαν Μοναστήρι του χωρίου Στενής μετά του ομοχωρίου του Αθανάση Στυλιανού. Περίπολος της χωροφυλακής Πόλεως, ήτις έσπευσεν εις τον τόπον του επεισοδίου, συνήντησεν αυτοκίνητον ταξί, απ αρ εγγραφής **TB469**, οδηγούμενον υπό του εκ Πόλεως Ταμέρ Σουλεϊμάν, εις την κατοχήν του οποίου ανεύρε πιστόλιον. Ο Σουλεϊμάν ετέθη υπό κράτησιν και το πιστόλιον κατεσχέθη.

3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964

(Επίσημα ανακοινωθέντα)

- Εις απάντησιν προσπαθειών της τουρκικής μειονότητας διά παραπόνων της προς την Επιτροπήν επαφής και αλλαχού, ως και θορύβου δι' εφημερίδων της και δι' άλλων μέσων, να επιρρίψη ευθύνας εις την

Αρχήν Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, διά την μη λειτουργίαν ωρισμένων τηλεφώνων, η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου ανακοινού τα ακόλουθα:

Αριθμός τηλεφώνων της περιοχής Λευκωσίας εις ην περιλαμβάνεται και η τουρκική συνοικία, δεν λειτουργούν λόγω της κακοβούλου και εσκεμμένης αποκοπής των τηλεφωνικών καλωδίων των ευρισκομένων εντός της τουρκικής συνοικίας ή και λόγω της αφαιρέσεως των τηλεφωνικών συσκευών, προφανώς χρησιμοποιουμένων υπό των δραστών δι' άλλους παρανόμους σκοπούς. Υπό τας γνωστές συνθήκας δεν είναι δυνατή η αποστολή εις την συνοικίαν ταύτην συνεργείων προς αποκατάστασιν των τηλεφωνικών γραμμών. Ως εκ τούτου, η Αρχή κατέβαλε προ πολλού προσπαθείας, μέσω της Επιτροπής Επαφής, τη αιτήσει των Τούρκων ίνα δευθετηθή όπως τα καλώδια ταύτα επισκευασθώσι υπό Τούρκων υπαλλήλων της Αρχής (μη προσερχομένων εις την εργασίαν των). Παρά ταύτα τα τουρκικά μέλη της Επιτροπής Επαφής δεν απεδέχθησαν με την δικαιολογίαν ότι η εργασία αύτη δέον να γίνη κεχωρισμένως υπό την επίβλεψιν της Τουρκικής Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών (**Kibris Turk Telekomunikasyon Genel Merkezi**). Δέον όπως γίνη αντιληπτόν ότι διά της υπό των Τούρκων υποβληθείσης απαντήσεως, η διεξαγωγή και επίβλεψις της εργασίας ταύτης υπό της Αρχής καθίσταται εντελώς αδύνατος. Η απόσυρσις υλικών εκ των αποθηκών της Αρχής, των ευρισκομένων εις την οδόν Βότση αρ. 9 Συνοικία Νεαπόλεως, διά την εισαγωγήν των εργασιών της Αρχής κατέστη παντελώς αδύνατος λόγω της επεμβατικής στάσεως των τουρκικών μελών της Επιτροπής Επαφής. Εις επίμετρον δε της τοιαύτης εκ μέρους των στάσεως παρέδωσαν εις την Επιτροπήν Επαφής κατάλογον διά τας ανάγκας της απαραδέκτου **Kibris Turk Telekomunikasyon Genel Merkezi** περιλαμβάνουσα ούτε λίγο ούτε πολύ τα 75% ουχί μόνον των εις τας αποθήκας ευρισκομένων υλικών και συσκευών αλλά και των εγκαταστημένων τοιούτων, συμπεριλαμβανομένων και οχημάτων.

4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964

(Εφημερίδα Φιλελεύθερος 5.2):

Ο εκ Πισσουρίου Κυριάκος Κωνσταντίνου εφονεύθη υπό ανάνδρων Τούρκων, όταν το αυτοκίνητον του οποίου επέβαινε μετ' άλλων πέντε ομοχωρίων του κατέστη στόχος των σφαιρών των στασιαστών εις την οδόν Ευαγόρα Παλληκαρίδη, εν Κτήματι.

Εξ άλλου ο Σοφοκλής Αντωνίου επυροβολήθη υπό Τούρκων όταν διήρχετο επιβαίνων αυτοκινήτου εκ του χωρίου Εμπα.

Εν τω μεταξύ βρετανοί στρατιώται μετέφερον εις το Νοσοκομείον Κτήματος ένα νεκρόν τούρκον του οποίου το όνομα δεν εγνώσθη εισέτι.

Ως πληροφορούμεθα έτερος τούκος εφονεύθη εξ εκπυροκροτήσεως όπλου ομοφύλου του.

Συνεπεία των γεγονότων η αγορά Κτήματος έκλεισε διάφοροι δε καταστηματάρχαι και έμποροι έκλεισαν σήμερα τα καταστήματα των.

ΑΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Στην Κερύνεια οι Τούρκοι ίδρυσαν αστυνομικό σταθμό στο οίκημα του ΕΒΚΑΦ, στη Χούλου συνεχίστηκαν μάχες όλη τη νύκτα, ενώ στα Καζιβερά απήχθησαν οι γιατροί Αλέκος Καμμίτης και Ιωάννης Μελέαγρος

5 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964

(Εφημερίδα Φιλελεύθερος): Τούρκοι στασιασταί ωχυρωμένοι εις μιναρέδες και εις άλλα φυλάκια της τουρκικής συνοικίας του Κτήματος επανέλαβον σήμερα την ρίψιν πυροβολισμών κατά του ελληνικού τομέως. Οι πυροβολισμοί ερρίπτοντο κατά διαστήματα από της 1-6 μ.μ. της σήμερα. Αποτέλεσμα της δράσεως ταύτης των τούρκων στασιαστών υπήρξεν ο φόνος του ηλικίας 50 ετών Λάμπρου Σιέπη, εκ Κτήματος. Ούτος ενώ επέστρεφεν εκ Χλώρακας εις Κτήμα επιβαίνων κάρρου και καθ' ον χρόνον διεξήρχετο διά της τουρκικής συνοικίας της πόλεως περί την 3.30 μ.μ. επυροβολήθη θανασίμως υπό καιροφυλακτούντων τούρκων ευρών ακαριαίον θάνατον.

Εξ άλλου εκ της ανταλλαγής πυρών μεταξύ των τούρκων παρανόμως οπλοφορούντων και των νομίμων δυνάμεων εφονεύθησαν εις Κτήμα ως πιστεύεται τρεις τούρκοι στασιασταί.

- Εις Χούλου ετελέσθη σήμερον εν μέσω συγκινητικών εκδηλώσεων η κηδεία του εκ του χωρίου Κυριάκου Κωνταντίνου, ο οποίος ως γνωστόν εφονεύθη υπό τούρκων τρομοκρατών.

6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964

(Επίσημο ανακοινωθέν)

- Εξ Ελληνες χωρικοί, συνοδευόμενοι υπό Έλληνας χωροφύλακος, κατηθύνοντο, ως έπραττον καθημερινώς, εντός αυτοκινήτου του σταθμού Χωροφυλακής Αθηαίνου, προς την περιοχή του τουρκικού χωρίου Αγ. Σωζόμενος, διά να θέσουν εις λειτουργίαν υδραντλίαν, η οποία τροφοδοτεί την περιοχήν Αθηαίνου διά ποσίμου ύδατος. Όταν το αυτοκίνητον ευρίσκετο εις μικράν απόστασιν από την υδραντλίαν, εδέχθη αιφνιδίως πυρά αυτομάτων και κυνηγετικών όπλων εξ αποστάσεως **25** περίπου ποδών υπό ενεδρευόντων όπισθεν παρακειμένης όχθης Τούρκων οπλοφόρων.

Ο χωροφύλαξ όστις ήτο οδηγός του αυτοκινήτου και εις χωρικός, εύρον ακαραίον τον θάνατον, έτεροι δε δύο ετραυματίσθησαν. Εις των επιβατών του αυτοκινήτου κατώρθωσε να οδηγήση τούτο εκτός της επικινδύνου τοποθεσίας, εζήτησε δε συγχρόνως διά του ασυρμάτου βοήθειαν και ενισχύσεις.

Εις τον τόπον του επεισοδίου εστάλησαν ενισχύσεις. Αύται συνήντησαν τους δράστας της ενέδρας, οι οποίοι πυροβολούντες, υποχώρησαν εις το τουρκικόν χωρίον Αγίου Σωζόμενον, καταδιωκόμενοι και πυροβολούμενοι. Όταν αι αστυνομικαί δυνάμεις επλησίασαν εις το χωρίον εδέχθησαν πολλά πυρά από φυλάκιον προ αυτού, ως και από τας οικίας του χωρίου, εντός ολίγου δε η σύγγρουσις εγενικεύθη. Αι εξακριβωθείσαι μέχρις ώρας απώλειαι της Αστυνομίας

και της Χωροφυλακής εν συνόλω είναι **5** νεκροί και **12** τραυματίαι, εξ ων ο εις κρισίμως. Αι απώλειαι των Τούρκων στασιαστών δεν εξηκριβώθησαν εισέτι, άνδρες της Αστυνομίας όμως εκ των λαβόντων μέρος εις την σύγκρουσιν υπολογίζουν ταύτας ως σοβαράς. Τα γυναικόπαιδα του χωρίου μετεφέρθησαν μακράν του χώρου της συγκρούσεως υπό των αστυνομικών δυνάμεων, πιστεύεται δε ότι ουδέν έπαθον. Αγγλικαί δυνάμεις, έφθασαν κατά την ώραν της συγκρούσεως επί τόπου και παρέσχον βοήθειαν εις τραυματίας μετακομίζοντες τούτους δι αυτοκινήτων και ελικοπτέρων. Φήμαι, καθας αι αγγλικαί δυνάμεις έκαμαν χρήσιν όπλων ελέγχονται ως ανακριβείς μέχρι της στιγμής.

Σύμφωνα με την εφημερίδα "Φιλελεύθερος" στις **7** Φεβρουαρίου στην ενέδρα στον Άγιο Σωζόμενο σκοτώθηκαν ο οδηγός του αυτοκινήτου αστυνομικός Ανδρέας Μ. Λουκά, **25** χρόνων από την Πάφο έγγαμος και πατέρας ενός παιδιού και ο **19**ετής Τάκης Μιχαήλ από το Πυρόϊ έγγαμος και πατέρας επίσης ενός παιδιού.

Κατά την ενέδρα τραυματίστηκαν επίσης οι Βάσος Χ" Γιαννακού και Ιάκωβος Σκούρου.

Στο αυτοκίνητο επέβαιναν επίσης ο Μιχαήλ Δράκος και ο υπάλληλος του δημαρχείου Αθηαίνου Νικόλας Παπαπέτρου Μόδας, ο οποίος αφηγήθηκε στην εφημερίδα:

"Επηγαίναμε προς την Χαβοζα ν' ανοίξουμε το νερό όταν σε ένα σημείο που ο δρόμος περνά τελείως κοντά στον ποταμό ακούσαμε μερικούς πυροβολισμούς. Το τζάμι μπροστά από το τιμόνι έσπασε και ο οδηγός ο αστυνομικός Ανδρέας Μ. Λουκά τραυματίστηκε θανάσιμα και έγυρε στο τιμόνι του και έπεσε δίπλα μου αιμόφυρτος.

Αντιλήφθηκα ότι οι πυροβολισμοί προέρχονταν από την κατεύθυνση της όχθης του ποταμού και είδα εκεί **3-4** κεφαλές. Το αυτοκίνητο μας παρέμενε τότε ακυβέρνητο και έστριψε απότομα σε τρόπο ώστε η πισινή πλευρά του να βρεθεί εκτεθειμένη στα πυρά των ενεδρευόντων τούρκων οπλοφόρων. Τότε δεχθήκαμε πυρά ομαδικά.

Είδα τον Βάσον Χ" Γιαννακού να πέφτει από το αυτοκίνητο στο έδαφος. Δεν ξέρω τι απέγινε. Είδα έναν, έναν τους συντρόφους μου να πέφτουν. Αντιλήφθηκα ότι τραυματίστηκα και εγώ.

Εκείνη τη στιγμή δεν κατάλαβα αν το τραύμα μου ήταν ή όχι σοβαρό. Επεσα πάνω στο σορό των άλλων τραυματιών και έμεινα ακίνητος σαν να ήμουν και εγώ νεκρός. Οι σφαίρες εξακολουθούσαν να πέφτουν στο αυτοκίνητο βροχή, για αρκετή ώρα. Οι απαίσιοι δολοφόνοι είχαν σκοπό να μας εξοντώσουν όλους. Και δεν έφυγαν παρά μόνο όταν νόμισαν ότι είχαν συμπληρώσει το ανόσιο έργο τους".

Όμως η συνέχεια, σύμφωνα και με την επίσημη ανακοίνωση ήταν ακόμα πιο τραγική, γιατί όταν έφθασαν οι ενισχύσεις που κατευθύνθησαν προς τον Αγιο Σωζόμενο διεξήχθησαν σκληρές συγκρούσεις με αποτέλεσμα να σκοτωθούν τρεις ακόμα, δύο αστυνομικοί και ένας πολίτης και να τραυματισθούν άλλοι 15.

6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1964
(Φιλελεύθερος 7.2.1964)

Μετά την δολοφονική ενέδραν των Τούρκων στασιαστών αποτέλεσμα της οποίας υπήρξεν ο ακαριαίος θάνατος ενός αστυνομικού και ετέρου Έλληνας πολίτου και ο τραυματισμός πέντε άλλων (Ανδρέα Μ. Λουκά και Τάκη Μιχαήλ), ηκολούθησαν πολύωροι σφοδράι συγκρούσεις μεταξύ των νομίμων δυνάμεων του κράτους και ομάδων τούρκων στασιαστών και εις το χωρίον Άγιος Σωζόμενος.

Συμφώνως προς πληροφορίας συγκεντρωθείσας υπό απεσταλμένου συντάκτου του Φιλελευθέρου αι συγκρούσεις διεδραματίσθησαν υπό τας ακόλουθους συνθήκας:

Ολίγον μετά την ενέδραν κατέφθασαν εις την περιοχήν ισχυραί δυνάμεις του νόμου και αι οποίαι ευθύς ως επλησίασαν τους ενεδρεύοντας στασιαστές ήρχισαν δε να βάλλουν κατ' αυτών δι' αυτομάτων όπλων. Οι Τούρκοι στασιαστές ανταπέδωσαν το πυρ

οπισθοχωρούντες εντός του χωρίου, αι δυνάμεις του νόμου και της τάξεως κατεδίωξαν αυτούς ότε εις την είσοδον του χωρίου εδέχθησαν καταιγιστικόν πυρ εκ διαφόρων κατευθύνσεων δι' οπλοπολυβόλων. Ως εκ τούτου ετραυματίσθησαν περί τους δεκαπέντε αστυνομικοί και πολίται βοηθούντες τας δυνάμεις της τάξεως, εκ των οποίων οι τρεις θανασίμως.

Αι μόνιμοι δυνάμεις με αφάνταστον ηρωισμόν και αυτοθυσίαν, κατόρθωσαν να περικυκλώσουν τους στασιαστές βάλλοντες κατ' αυτών διά πολυβόλων. Πλείστοι των στασιαστών εφονεύθησαν ή ετραυματίσθησαν, οι υπόλοιποι δε ήρχισαν διαφεύγοντες διά μέσου των λόφων πυρπολύντες αρκετάς τουρκικάς οικίας διά να καταστρέψουν τα φυλάκια των.

Ενώ η ανταλλαγή του πυρός μεταξύ των νομίμων δυνάμεων και των στασιαστών συνεχίζετο, κατέφθασε εις την περιοχήν βρεττανικά στρατεύματα αστυνομεύσεως διά τεθωρακισμένων αυτοκινήτων ενώ βρεττανικά αερολάνα και ελικόπτερα υπερίπταντο του χωρίου.

Κατά την διάρκειαν και μετά το τέλος των μαχών προς τους Τούρκους τρομοκράτας στασιαστές μετηνέχθησαν εις το Γενικόν Νοσοκομείον Λευκωσίας οι ακόλουθοι νεκροί και τραυματίαι: Ανδρέας Χριστοφίδης, αστυνομικός, ετών **22** εξ Αμιάντου, Τάσος Κωνσταντίνου, αστυνομικός εξ Αναφωτίας και Δημήτριος Χάματσος, μαθητής, ετών **18** εξ Ιδαλίου.

Απαντες μετεφέρθησαν νεκροί.

Οι τραυματίαι είναι Ανδρέας Δαμιανού αστυνομικός εκ Παλαιχωρίου, Ντίνος Μενελάου, ετών **21** εκ Λευκωσίας, Χαράλαμπος Βαρνάβα, αστυνομικός, ετών **35**, εκ Λευκωσίας (πολύ σοβαρώς ο οποίος υπέκυψε στα τραύματά του την επομένη) Λοΐζος Χατζηλοΐζου αστυνομικός εξ Αμμοχώστου, Ανδρέας Πουρής, ετών **22** εκ Λεμεσού, Χριστόδουλος Γεωργίου, ετών **46** εκ Μελίνης, Ευάγγελος Πέτρου, ετών **22** εκ Λευκωσίας, Κόκος Μανώλη αστυνομικός, ετών **24** εκ Καραβά και Αλκης Τρακουστής, ετών **21** εξ Αθηαίνου.

Για τον Δημητράκη Χάματσο η ίδια εφημερίδα έγραφε την επομένη:

"Ο Δημητράκης Χάματσος ήτο μαθητής εις την Επαγγελματικήν Σχολήν Λευκωσίας. Σήμερον θα καθόταν εις το θρανίον δίδοντας εξετάσεις εις το μάθημα των μαθηματικών, αντί των σχολικών εξετάσεων έδωσε προχθές εξετάσεις ηρωϊσμού και αυτοθυσίας εις το πεδίον της μάχης και εξήλθεν άριστος των άριστων βραβευθείς με το πολύτιμον παράσημον του ήρωος.

Όταν ο Χάματσος επληροφορήθη την άνανδρον δολοφονίαν ομοχωρίων και φίλων του υπό Τούρκων στασιαστών και όταν ήκουσε το κροτάλισμα των αυτομάτων εις την πεδιάδα της περιοχής Αθαιίνου, τα βιβλία και αι μαθητικάί εξετάσεις, δεν ήσαν πράγματα που συγκινούσαν εκείνην την στιγμήν. Έτρεξεν εις το πεδίον της μάχης διά να προσφέρη ό,τι ήταν δυνατόν, εις κάθε ηρωϊκήν έφοδον των ανδρών των νομίμων δυνάμεων προς εξουδετέρωσιν των τουρκικών φυλακίων, ο Χάματσος ήταν πάντα παρών. Εις μίαν έφοδον ένας αστυνομικός λοχίας εδέχθη μίαν σφαίραν. Ο Δημητράκης χωρίς να υπολογίση τον κίνδυνον εκ της βροχής των σφαιρών, έτρεξε διά να μεταφέρη τον τραυματισθέντα λοχίαν εις ασφαλές μέρος. Ακριβώς δε εις την εκτέλεσιν καθηκόντων τραυματιφορέως, ο Δημητράκης εδέχθη την δολοφονικήν σφαίραν εις το στήθος,

ΘΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ

Σύμφωνα με πληροφορίες ξένων ανταποκριτών στη μάχη σκοτώθηκαν επίσης **7** Τούρκοι και τραυματίστηκαν άλλοι **15**.